

ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Із початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну економіка нашої держави знаходиться в стадії стагнації. Як зазначає Уряд України, для того аби не ускладнити дане становище ще більше, потрібно щоб ті, хто не задіяні у війні, працювали.

Ключовим гравцем в тилу воєнних дій на економічному фронті є сільськогосподарські підприємства. Але на сьогодні більшість підприємств знаходяться в стані, коли відсутній необхідний обсяг сировини для здійснення посівів та догляду за врожаєм, відсутня інформація про потенційні ринки збуту, а тому постає питання потреби в ефективному плануванні та прогнозуванні.

Економічна категорія «план» є одним із понять наукового передбачення [1]. Планова діяльність в умовах воєнного стану, змістом якої є прогнозування майбутнього процесу, впливу на нього, включає низку послідовних етапів:

1) Гіпотеза. Розглядається як наукове пророцтво, засноване на теоретичному осмисленні закономірностей розвитку та зміни якісних характеристик тих чи інших об'єктів під впливом різних факторів. Гіпотеза може бути основою для подальшого прогнозування та планування;

2) Прогноз. В аграрній сфері слід розуміти науково обґрунтований прогноз можливого розвитку сільського господарства із зазначенням кількісних та якісних параметрів або варіантів, сценаріїв, шляхів та строків отримання намічених результатів. Основні функції прогнозу: аналіз соціально-економічних процесів та тенденцій; оцінка поточної ситуації та виявлення проблем у розвитку галузей; оцінка майбутніх тенденцій; визначення економічних умов; визначення альтернатив розвитку у майбутньому; накопичення економічної інформації для обґрунтування вибору та прийняття оптимального управлінського рішення. Сукупність таких прогнозів дозволить судити про можливі наслідки прийняття рішень в умовах воєнного стану та може стати основою для вибору стратегії розвитку сільськогосподарського виробництва;

3) Концепція. Це специфічним способом інтерпретації найбільш імовірних соціально-економічних процесів у сільському господарстві та сферах його обслуговування;

4) Програма. Її слід розглядати як систему орієнтирів соціально-економічного розвитку кожної галузі економіки, що показують шляхи та засоби її реалізації. При розробці програм мають бути визначені пріоритетні напрямки розвитку галузей, обсяги інвестицій та терміни їх розвитку.

5) План. Містить більш конкретні дані про результати розвитку галузі економіки, ніж у програмі, чітко вказує цілі, дає детальну характеристику бажаних кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта, а також їх обґрунтування, шляхи їх досягнення. Найважливішою особливістю плану в сільському господарстві є його суворо захищеність з урахуванням джерел фінансування, формування і розвитку кооперативних зв'язків, інтеграційних процесів [2].

Отже, наведені етапи планування та прогнозування в умовах воєнного стану взаємопов'язані. Кожен з послідовних етапів його побудови доповнює попередній. Пріоритетні цілі програми згідно з планом реалізовуватимуться через механізми регулювання та управління галузями сільськогосподарського виробництва.

Список використаних джерел

1. Щодо економічного становища в умовах воєнного стану та напрямів його покращення. Економічна експертна платформа. URL: <https://economics.org.ua/index.php/blog/377-economika-vv> (дата звернення: 16.05.2022)
2. Держава запроваджує додаткові заходи підтримки аграріїв в умовах воєнного стану. Дебет-Кредит: електрон. версія газ. 15.03.2022. URL: <https://news.dtkk.ua/state/other/75352> (дата звернення: 16.05.2022)

УДК 338.2

Помінова І.І., к.е.н., доцент,
Державний біотехнологічний університет (м. Харків, Україна)
Кривошей Д.С., магістрант
*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після початку військової агресії з боку російської федерації 24 лютого 2022 року та оголошення на території України воєнного стану майже весь український бізнес був фактично паралізований. Серед основних причин припинення господарської діяльності або значного її скорочення можна виділити такі: неможливість практичної діяльності суб'єктами, що знаходяться на території проведення бойових дій; переривання логістичних ланцюгів доставки ресурсів або готової продукції; зменшення робочої сили з причини мобілізації; загальний спад ділової активності внаслідок морального та психологічного шоку тощо.

На думку експертів [1], поряд із реальним воєнним фронтом, кіберфронтом очевидним та життєво необхідним є запуск потужного економічного фронту, бо в умовах воєнного стану повноцінне функціонування держави неможливе без економічної активності. Це так званий внутрішній (оборонний) напрям економічної війни [2], що є надзвичайно важливим для суспільства в такій ситуації. Саме з цією метою українська влада почала активно впроваджувати до законодавства комплексні зміни, спрямовані на підтримку української економіки.

По-перше, Кабмін запровадив декларативний принцип набуття права на провадження господарської діяльності без необхідності отримання документів дозвільного характеру, ліцензій тощо (замість 600 різних видів ліцензій та дозволів чинними залишилися близько 50).

По-друге, внесення під час дії воєнного стану змін до Трудового кодексу (можливість збільшення тривалості робочого тижня шляхом подовження робочого часу з 40 до 60 год. та зменшення обов'язкового вихідного дня до одного, можливість призупинення дії трудового договору в зонах ведення активних бойових дій та ін.) сприяло лібералізації трудових відносин.

По-третє, значні зміни в механізмі оподаткування суб'єктів господарювання (введення ставки податку 2% від доходу замість 18% податку на прибуток; відміна сплати 20% ПДВ з операцій на території України та ін.) стимулювали відновлення діяльності. Також на час дії воєнного стану було скасовано податкові перевірки, суттєво послаблені вимоги щодо термінів податкової звітності та сплати податків.

По-четверте, були спрощені вимоги до маркування харчової продукції, що дозволило здійснювати реалізацію імпортованих продуктів та кормів, затребуваних в умовах воєнного стану, з інформацією викладеною іноземною мовою.

По-п'яте, особливу увагу було приділено підтримці аграрного сектора у зв'язку з необхідністю проведення планової посівної кампанії. Зміни стосувалися, насамперед, подоланню проблеми дефіциту пального та його високої вартості, а також на час воєнного